

Šiame numery

Nepasiekiamas svajonė Lietuvos kultūrininkams.
Bespalvis Mykolas Krupavičius.
Trijų didžiųjų koncerto belaukiant.
Pokalbis su dail. Zita Sodeikiene.
Aleksandro Radžiaus eilėraščiai.
Gina Čapkauskienė dainuoja New Yorke.
Mirė poetas Benediktas Rutkūnas.
Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos.
Kultūrinė kronika.

Kertinė paraštė

NEPASIEKIAMA SVAJONĖ LIETUVOS KULTŪRININKAMS

Šiuo metu Rumunijoje labiausiai skaitoma ir diskutuojama knyga yra *Marino Predos "Svaigulys"*. Jos pirmoji 35,000 egzempliorių laida iširpo per kelias dienas. Bukarešto knygynuose jau išpirkta ir antroji laida.

Predos romano populiarumo priežastys ne tiek literatūrinės, kiek tautinės ir politinės. Jo atgarsis daug ką pasako apie rumunų nuotaikas, jų vyriausybės laikyseną ir Rumunijos santykius su Sovietų Sąjunga.

Romano centre stovi maršalas Antonescu, Rumunijos diktatorius 1940-1944 metais ir Hitlerio sąjungininkas. Po Antrojo pasaulinio karo jis buvo Rumunijoje vaizduojamas kaip paskutinis išdavikas ir niekšas. Tačiau Ceaucescu perėmus valdžią 1965-aisiais metais, Antrojo pasaulinio karo įvykiai pradėti vaizduoti skirtingai.

Predos romane Antonescu iškyla kaip sudėtinga ir tragiška figūra. Jis padaro didelių klaidų, bet tenorė jamas Rumunijai gerai. Vėlyvoje romano scenoje Antonescu motina, "religinga senutė", bara jį už jo šalininkų nusikaltimus. Jis motinai aiškina, jog apie tai nieko nežinojęs. Jo pačios esanti beviltiška — "tėvynei išgelbėti" jis įsivėlęs į sąjungą su Hitleriu. "Ką man daryt, mama?" — klausia romano Antonescu.

"Svaigulio" puslapiuose paliečiamos ir kitos labai jautrios problemos, apie kurias Rumunijoje anksčiau buvo tylima. Ju svarbiausios yra rumunų ir sovietų nesutarimas dėl Besarabijos kurią sovietai užėmė 1940-aisiais metais ir perkrikštijo Moldavija. Romane nepaliekama tokios ebejonės, kaip Besarabija turinti priklausyti Rumunijai. Vienas romano veikėjų, rumunų generolas, tvirtina, kad rumunai labai suklydę, verždamiesi gilyn į Sovietų Sąjungą. Rumunų armija turėjusi atsiimti Besarabiją ir tada sustoti,

Romane cituojama ir 1941-aisiais metais populiarė patriotinė rumunų daina, rumunų armijai peržengus Pruto upę Besarabijon atakai prieš Sovietų Sąjungą:

Vakar naktį pri. Pruto užvirė kova.
 Ir vėl rumunai žengia per upę
 Ginklų pagalba atsiimti
 Praėjusią vasarą prarastą šalį.

Su marksizmo-leninizmo dėsniais susikerta ir autoriaus istorijos filosofija. Iš romano visumos išplaukia idėja, kad istorinius įvykius gimdo ir kreipia ypatingos asmenybės, o ne ūkiniai veiksniai.

Nenuostabu, kad šis romanas iššaukė labai didelį nepasitenkinimą Sovietų Sąjungoje. "Literaturnaja gazeta" išspausdino ilgą straipsnį, kaltinantį Mariną Predą istorijos klastojimu ir daliniu "fašistų vado" Antonescu reabilitavimu. Girdi, autorius įsivėlęs į "prieštarašius" ir "idealizmą". Sovietų kritikai taip pat nepatiko Hitlerio — Stalino pakto paminėjimas, kurio išdavijoje buvo pašalinta Lenkija ir vėliau aneksuota Lietuva.

Pirmąjį pokario dvidešimmetį toksai straipsnis "Literaturnaja gazeta" puslapiuose būtų bematant pakeitęs rumunų autorių ir kritikų gaidą. Bet laikai jau yra gerokai kiti. Rumunų rašytojų draugijos savaitraštis "Romania Literara" atskirai atmetė ames sovietų kritiko "didaktišką laikyseną ir visą žini prancūšumą". Rumunų rašytojų organo žodžiais, "tasai kritikas manė turįs pilną teisę mokyti Mariną Predą kaip rašyti" ir patsai save pasiskyręs "aukščiausiuoju teisėtu, skelbiančiu nuosprendžius, kurių negalima apeliuoti".

Prisimenant, kad Rumunijoje literatūra ir kiti menai griežtai kontroliuojami, ši rumunų laikysena gali atrodyti paradoksiška. Tačiau iš tikrųjų ji sutampa su rumunų vyriausybės politika. Predos knyga tegalėjo būti iš-

BESPALVIS MYKOLAS KRUPAVIČIUS

Petro Maldeikio parašytą monografiją perskaičius

Petras Maldeikis, MYKOLAS KRUPAVIČIUS. Išleido Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga 1975 m. Spausdino "Draugo" spaustuve Chicagoje. Knygos viršelis dail. Petro Aleksos. Knyga didelio formato, 494 psl., kietais viršeliais, kaina \$15.00, gaunama "Drauge".

VINCAS TRUMPA

Po ranka stambi ir sviri beveik 500 puslapių knyga "Mykolas Krupavičius", išleista Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos Chicagoje 1975 m. Jos autorius žinomas pedagogas Petras Maldeikis įžangoje gana kukliai prisipažįsta, kad jis nesima uždavinio nei vertinti, nei ypač teisti plačios bei šakotos Krupavičiaus asmenybės. "Šis darbas, rašo jis, yra tik nepilnas Krupavičiaus veikimo komentaras, turįs tikslą peržvelgti jo darbus ir santykius su kitomis politinėmis grupėmis jo paties pažūrų šviesoje" (mano pabraukta). Vertinti arba net teisti, anot Maldeikio, reikšų su juo susilyginti arba net būti už jį aukštesniu.

Man atrodo, čia šios monografijos autorius be reikalo susikuklina. Niekas nereikalauja iš biografo, ar literatūros bei meno kritiko, kad jie būtų lygūs ar aukštesni už tuos asmenis, apie kuriuos jie rašo ir kurių darbus ir kūrybą kritikuoja. Jų pirmenybė prieš anuos yra ta, kad jie gali į jų darbus ir kūrybą pažūrėti iš laiko perspektyvos. Toji laiko perspektyva nebūtinai pri-

spausdinta su rumunų valdžios pritarimu. Jos tonas ir turinys derinasi su rumunų vyriausybės pastangomis naujai pergvildinti Rumunijos istoriją, pabrėžiant tautines tradicijas ir patriotizmą. Prieš keletą metų Bukarešte net buvo cituojamas Marksas rumunų teisei į Besarabiją paremti. At-

valo būti matuojama šimtmečiais, nebūtinai reikia elgtis taip kaip anas kiniešis istorikas, kuris, paklaustas apie Didžiosios prancūzų revoliucijos reikšmę, atsakė: Pagyvensime — pamatysime.

Tai, kas įvyko vakar, jau tapo istorijos dalis ir gali būti istoriškai vertinama. Parašyta eilutė ar padarytas politinis sprendimas jau priklauso istorijai, nesvarbu ar nuo to praėjo tūkstantis metų, ar tik viena diena.

Tik dėl to, kad šios monografijos autorius stengėsi piešti Krupavičiaus paveikslą "jo paties (Krupavičiaus) pažūrų šviesoje", tas paveikslas nebūtinai turėjo išeiti monotoniškas. Krupavičius daug kartų yra rašęs ir sakęs, kad jis nieko nemėgo vynioti į vatą. Savo laiku Krupavičių esame pavadinę spalvinga asmenybe ("Akirašiuose" 1972 m. Nr. 8). Atrodo, su tuo sutinka ir Maldeikis. Tačiau jo monografijoje tas Krupavičiaus spalvingumas kažkaip pranyksta. Maldeikis gal per daug stengiasi nulyginti visus net ir mažiausius Krupavičiaus kampečius, užtat vietoje gyvo, be galo temperamento žmogaus dažnai tematome tik kažkokį nuasmenintą valstybės vyrą, partijos lyderį, laisvės kovotoją.

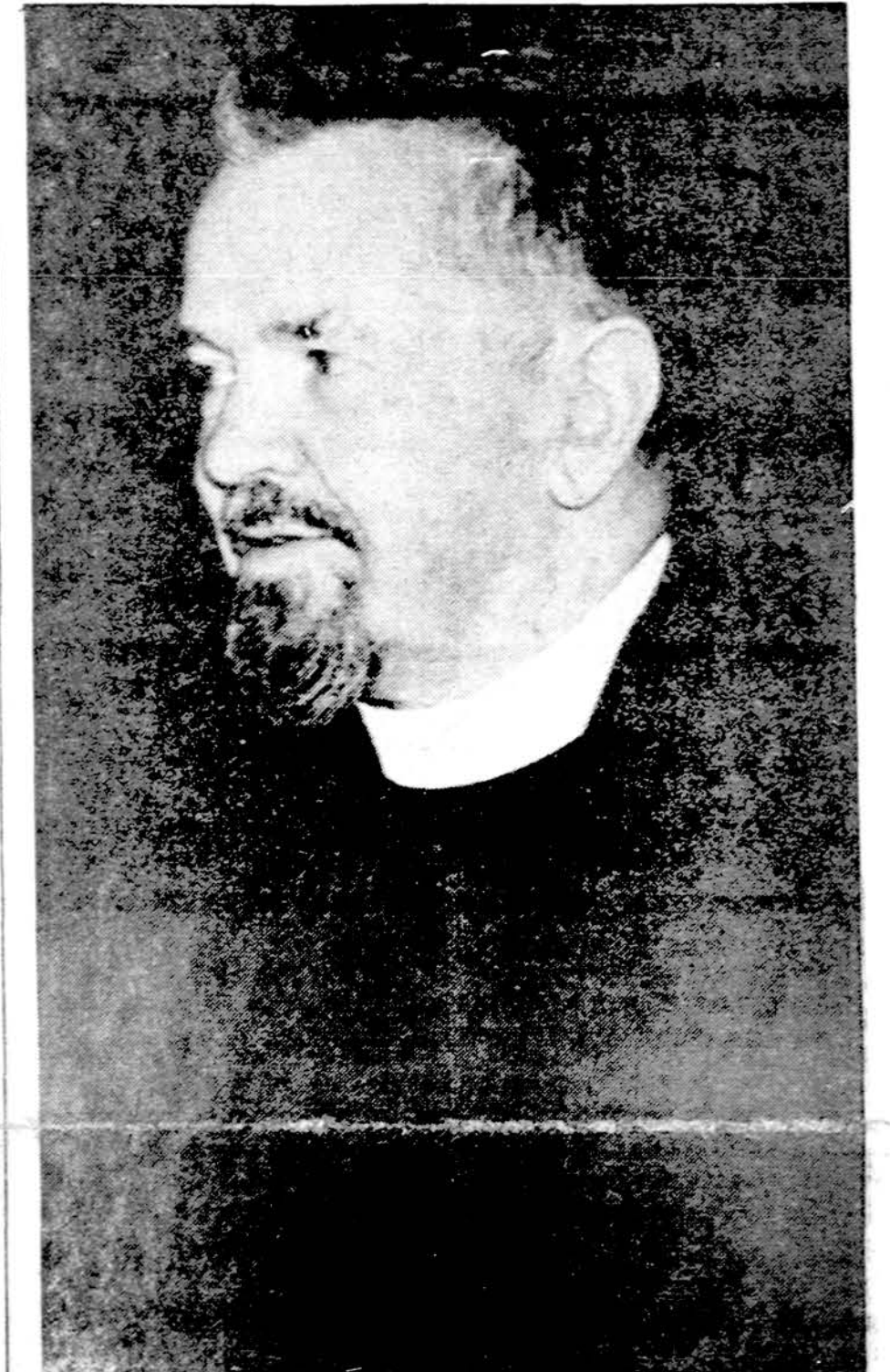
Rašydamas šią monografiją, Maldeikis naudojosi asmenišką Krupavičiaus archyvu, jo raštais, straipsniais, prisiminimais ir lai-

kais žmonių, asmeniškai daugiau ar mažiau pažinusių Krupavičių. Pirmajai daliai pagrindinis šaltinis buvo paties Krupavičiaus "Atsiminimai", tiesa, jau po Krupavičiaus mirties išleisti ir gal kiek nuredaguoti. Pačiam įdomiausiam ir svarbiausiam Krupavičiaus gyvenimo ir veiklos laikotarpiui — seimokratijos metams — nepamainomas šaltinis yra "Lietuvos seimų stenogramos". Nors Maldeikis įtraukia šį leidinį į savo bibliografiją, tačiau, atrodo, juo nedaug nepasinaudoja. Vėlesnės paties Krupavičiaus reminescencijos bei kitų žmonių prisiminimai negali atstoti seimo stenogramų. O kur tu metų spauda, kuri, rodos, irgi nėra taip sunkiai prieinama! Užtat visas tas verdančio politinio ir valstybinio darbo laikotarpis, kuriame Krupavičius tikrai jaučėsi kaip žuvis vandenyje, išėjo blankokas.

Vienoje recenzijoje nebūtų imanoma apžvelgti visos, su Krupavičiaus asmeniu susijusios problematikos. Be to, apie išeišką Krupavičiaus veiklą gal dar per anksti šnekėti, kol dar daugelis to laikotarpio asmenų tebėra gyvi. Mes čia stabtelėsime tik ties trimis, bene pačiais reikšmingiausiais, Krupavičiaus gyvenimo momentais ir pasižiūrėsime, kaip kartais vienašališkai juos pavaizdavo Maldeikis savo monografijoje. Turime galvoje Krupavičių ir žemės reformą, Krupavičiaus vaidmenį Gruodžio 17 d. perversme ir Krupavičiaus santykius su Liaudies vyriausybe.

II

Žemės reformai Maldeikis paskiria visą savo monografijos skyrių (psl. 150-181). Gal daug ir neklysta Maldeikis, sakydamas, kad "daugelio dabar gyvenančių lietuvių supratimu, visa žemės reforma — tai tik Krupavičius" (p. 150). Tačiau pats Krupavi-

Prel. Mykolas Krupavičius (1885-1970)

Nuotr. Vytauto Mazeleo

čius, kaip ir kiekvienas, kuris truputį nuodugniau susipažinęs su šiuo klausimu, jokiū būdu to negalės tvirtinti. "Turiu pabrėžti ir priminti tai, ką ne kartą esu sakęs", rašė Krupavičius 1954 m. "Tėvynės sarge", "būtent, kad žemės reformos autorius buvo ne Rimka, ne Krupavičius, bet kolektyvas. O tas kolektyvas visa Lietuva..." (cit. pas Maldeikį, p. 171). Tegu ir ne visa Lietuva, bet geroka jos dalis, tikrai jos dauguma. Maldeikis nenori su tuo sutikti ir šaukiasi į pagalbą miškininką J. Kuprionį ir dr. A. Macceiną. Šis pastarasis viename savo laiške rašė pačiam Krupavičiui: "Socialinės reformos Lietuvos nebuvo anoniminės, nebuvo kokios nors grupės ir partijos pribrandintos ir įvykdytos, bet jos buvo vieno žmogaus nuojautos, valios ir užsidedimo vaisius. Ir to žmogaus vardą nešiojate Jūs, kunigaikštis Pirmūninkas. Objektus istorikas negali to nepastebėti ir nepabrėžti" (cit. pas Maldeikį, p. 173).

Nieko negali būti toliau teisybės. Žemės reforma anū meto Lietuvos buvo lyg nunokęs obuolys. Nereikėjo jokio užsidedimo ir valios jam nupurtyti. Dėl žemės reformos lenktyniavo beveik visi nuo Aleksos tipo komunistų ligi krikščionių demokratų. J. Tumas - Vaižgantas, kuris buvo vienas iš nedaugelio skeptikų žemės reformos ažiūgliu, supra to tada, kad nieko nėra lengviau kaip sukurstyti liaudį plėšti svetimą turta. O kas tos liaudies vardu tada nekaltėjo! Vaižgantas pakėlė balsą prieš tą liaudies feišą, nors pats iš esmės buvo tikras liaudies vaikas. Ir tas balsas pakeliamas kaštavo jam ir jo Pažangos partijai labai brangiai

ateinančiuose seimo rinkimuose (apie tai esame plačiau rašę 1971 m. "Metmenyse" straipsnyje "J. Tumas - Vaižgantas — gyvenimo kritikas"). Šiandien, reabilitavus Aleksą, ne vienas istorikas pripažįsta, kad ir Kapsukas neteko daug populiarumo, pasisakydamas prieš dvarų parceliaciją. Kapsukas tada, kaip ir kai kurie socialdemokratai (Steponas Kairys) pasisakė prieš žemės reformą ne todėl, kad jie būtų buvę priešingi dvarininkų, bažnyčių ir vienuolynų žemės nusavinimui, bet todėl, kad jie norėjo nacionalizuoti visą žemę ir organizuoti žemės ūkio kooperatyvus. Vėliau tai įvykdė Stalinas, organizuodamas kolūkius ir valstybinius ūkius.

M. Krupavičius, išėjęs revoliucinės Rusijos mokyklą Voroneže, gal buvo karštesnis, bet ne pats karščiausias, žemės reformos šalininkas krikščioniškajame bloke. Toks kun. Simonas Šultė savo pažiuromis beveik konkuravo su Kapsuku ir Kairiu. Krupavičius, kaip ir daugelis kitų tada, į žemės reformą žiūrėjo ne tiek iš ekonominio, kiek iš socialinio ir nacionalinio taško.

Gaila, mūsų monografijos autorius nešyrškina visų tų dalykų. Pavyzdžiui, kiek įdomios medžiagos yra apie Krupavičiaus pastangas įkinti Aleksandrą Stulginskį žemės reformos reikalingumu. Būdamas agronomas, Stulginskis į šį reikalą žiūrėjo grynai iš ekonominės pusės, ir jam atrodė, kad per daug susmulkin-tas ūkis kažin ar galės būti labai našus. Gyvenimas parodė, kad Stulginskis buvo arčiau tiesos negu Krupavičius. Būdamas ligi kaulo smegenų politikas ir

Antanas Petrikonis

Ziemos ramybės

Dailininkė Zita Sodeikienė, kurios darbų paroda M. K. Čiu Lionio galerijoje, Jaunimo centre, atidaroma sausio 16 d. Nuotr. Jurgio Prapuolenio

Aleksandras Radžius

MEDIS,

*išaugęs iš mano širdies,
medis,
palietęs kraštelių žvaigždės,
yra mano žemė.*

*Paukštis ir aš
giedam abu
ant medžio šakų.*

BALTA PANORAMA

*Speigas padangėj
ir žemėj.*

*Ledo ašaros dega.
Dievo ekslibrisas
spindi aukštai —
Septyni Šienpioviai.*

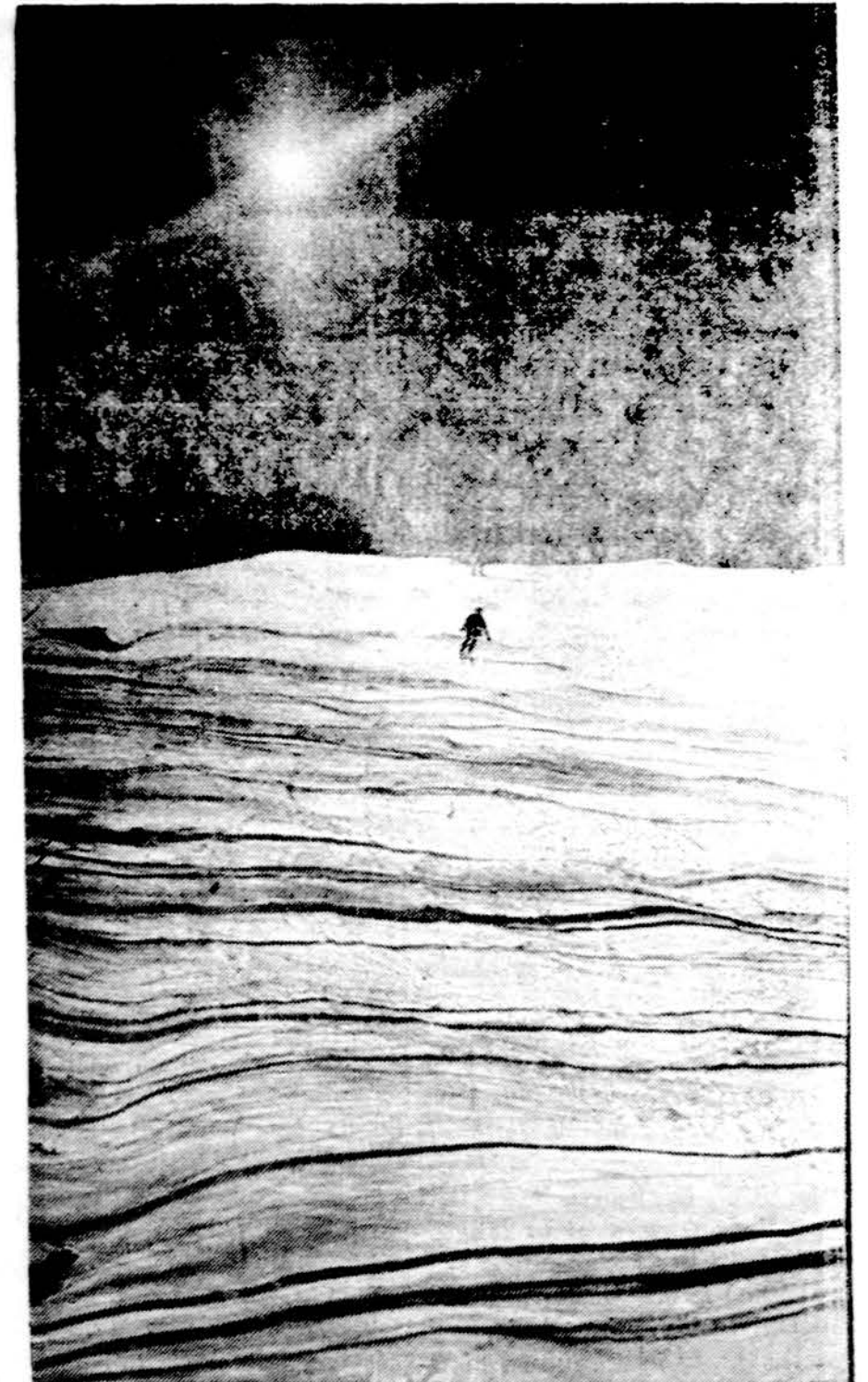
POTVYNIS

*Rasoja akmenys ir stiklas,
lietus pravirkdė pilką saulės orą.
Užtvindė spindulių supintą tiltą
ir žemę pasroviui nuplukdė.*

*Ir plaukia žemė, vienišas laivelis.
Vanduo nuo saulės ligi Strijaus, lig Denebolos.
Kai vienumoj nurimsta Paukščių Tako jūra,
sustojęs spindulys
gulasi į šiltą
amžinybės guolį.*

SROVĖ

*Erdvėj aušra.
Spindulių upeliai
užtvindo zodiaką.
Sviesa dangum sravena,
į žalią žemę plakas,
ir netikiai, kai sako:
naktis tamsi, juoda.*

Nuotrauka Vytauto Maželio

Kūrybos procesas prasideda idėja

Pokalbis su dailininke Zita Sodeikiene parodos proga

Šių metų sausio 16-25 d. Čiu Lionio galerijoje, Chicagoje, Akademijos skautų sąjūdis rengia individualią dail. Zitos Sodeikienės darbų parodą. Ta proga čia užkalbiname dailininke.

— Kurioje srityje šiuo metu daugiausia dirbate — grafikoje ar tapyboje? Kurios rūšies darbus matysime šioje parodoje?

— Darbo valandas skiriu ir tapybai ir grafikai. Šioje parodoje dominuos piešiniai, bet turėsiu nemažai ir tapybos. Pats centrinis parodos taškas bus geometrinė piramidžių konstrukcija.

— Ar šioje parodoje matysime „naują“ Zitą? Ar šios parodos darbai savo tematika ir išraiškos forma skirsis nuo ankstesniųjų?

— Pagrindinis naujumas šioje parodoje bus piramidžių konstrukcijos, trijų dimensijų objektų. Taip pat ši paroda turės lyg ir dvi ryškias temas: erdvės vaizdus ir piramides. Bus keletas ir šalutinių dalykų, pvz. iliustruoti keli absurdiški išsireiškimai ir Haydno oratorijos „Metų laikai“.

— Savo kūrybos eigoje nuo ko pradėsite — idėjos, impresijos? Ar einate prie jau suplanuoto darbo, ar jis vystosi pačiame procese? Kokie yra vizualinių efektų šaltiniai?

— Nėra jokios nustatytos vietos, nei laiko. Idėjos ateina bet kuriuo metu ir bet kur. Dažniausiai idėjos gimsta iš paties mintijimo, retkarčiais jos ateina iš matytų vaizdų, iš klausomos muzikos, ar net iš tam tikrų situacijų. Pats kūrybos procesas prasideda idėja, paskui pasirinkimu technikos, ir tada paties atlikimo. Kai kuriais atvejais, užmanymą įkūnijant, pagrindinė idėja pradeda keistis, nes, susidūrus su spalva, forma, kompozicija, atsiveria kita plotmė, ir užbaigi nebūtinai tą, ką pradėjai.

— Modernus menas, ypač kraštutinės modernizmo apraiškos, dažnai nesuprantami net išprususiam žiūrovui. Reikalingi paaiškinimai, interpretacija, kad išsivystytų komunikacija tarp dailininko ir žiūrovo. O gal čia klystame, gal komunikacija tarp dailininko ir žiūrovo yra tik šalutinis ir gal net pripuolamas dalykas.

— Nėra nuostabu, kad šiais laikais ypač eilinis meno mėgėjas, o tuo pačiu ir išprusęs žiūrovas, dažnai nesupranta, kas dedasi moderniam mene, kadangi šio laikotarpio menas ne-

turi jokių nusistovėjusių taisyklių ir nėra, taip sakant, į ką atsiremti. Tai nereiškia, kad menas be iš anksto nustatytų taisyklių negali būti geras. Dažnai būna kaip tik atvirkščiai. Suprantama, kad neapibrėžtumas apsunkina žiūrovą, ir dažnai pasidaro sunku atskirti net gerą meną nuo blogo. Sakyti, kad šiais laikais visiškai nėra taisyklių, būtų taipgi netiesa. Tik tas taisyklės yra sunku iš karto atpažinti, nes kiekviena dabartinė nauja srovė su savim atsineša neužrašytas taisykles, ir jau reikia būt tikrai dideliu meno žinovu ir mėgėju, kad jas atpažintum ir, interpretuojant kūrinius, jas teisingai panaudotum. Dažnai ir meno kritikai čia suklumpa. Lieka tada kiekvieno žiūrovo tik subjektyvi interpretacija.

Ar komunikacija tarp menininko ir žiūrovo yra tik šalutinis dalykas, konkrečiai atsakyti yra sunku. Kiekvienas meno kūrinyje sako. Ar komunikacija įvyksta, priklauso nuo žiūrovo. Modernus menas dažniausiai perduoda abstraktias idėjas, ir kiekvienas žiūrovas interpretuoja jas savaip. Jeigu žiūrovas interpretuoja kūrinių taip, kokia buvo ir dailininko intencija, tada įvyksta tikra komunikacija. Bet žiūrovui įvertinti modernų meną ir nebūtinai reikia tos visiškos komunikacijos.

— O ką Jūs savo daile norite pasakyti? Ar būtų teisinga galvoti, kad Jūsų mene atsispindi tam tikri filosofiniai-pasaulėžiūriniai principai?

— Taip. Savo menu bandau perduoti asmenišką filosofinę idėją, kurios yra surištos su visatos egzistencija, vientisumu, vieno daikto priklausomumu nuo kito. Domina taipgi pats žmogus, psichologija, žmogaus ryšys su gamta ir visu aplinkos pasauliu.

— Kadangi Jūsų tapyboje ir grafikoje dominuoja daiktas (ne abstraktas), ar abstraktas niekad Jūsų netraukė. O kaip su abstraktizmu — ar tai jau nebus tik praėjusi srovė?

— Tiesa, grafikoje abstraktizmo nenaudoju, bet tapyboje taip. Abstraktizmą naudoju ne išsiai, remiuosi vadinamuoju grynųjų abstraktu, t.y. naudoju formas, kurios nereprezentuoja kokio žinomo objekto. Dėl abstraktizmo šiandien būtų galima pasakyti, kad abstraktizmas yra jau praejęs, nors kol kas daugelis menininkų dar dirba šios meno pakraipos tradicijoje. Abstraktizmas buvo vienas iš didesniųjų srovių meno istorijoje, kuris visiškai pakeitė pažiūrą į meną. Jis pradedo šio šimtmečio pradžioje kaip pasipriešinimas iki tada vyravusiam menui. Toliau abstraktiz-

mas pats išsišakojo į visą eilę naujų krypčių, kaip grynasis abstraktizmas, abstraktinis ekspresionizmas (judesio tapyba), optinis menas. Po optinio meno iškilė „pop“ menas, naujasis realizmas, minimalinis menas, kurie daugiau ar mažiau jau atstovauja abstraktizmo priešingybei.

— Be abejo, sekate naujausias meno apraiškas. Įdomu kas šiandieniniame mene Jus ypač domina?

— Mane domina atsipalaidavimas nuo bet kokių varžtų ar nereikalingų taisyklių ir dailininko laisvė kurti tai, ką jis ar ji išmano ir savaip supranta. Dažniausiai domiuos eksperimentiniais meno darbais ir naujomis idėjomis. Kaip pavyzdį galiu paminėti supakavimo meną, kur yra suvnyjojami ir surišami objektai (pastatai, medžiai ar kiti dideli daiktai), tuo būdu sukuriant objektams ir aplinkai naują tikrovę. Taip pat domina me-

no kūriniai, kuriuos žiūrovas gali liesti, spausti, įeiti į vidų, ar net pakeisti jų išdėstymą pagal savo skonį ir tiesioginiu fiziniu sąlyčiu išaukti estetinį išgyvenimą. Žodžiu, domiuos menu, kuris išjudina ir praplečia mano vaizduotę.

— Svečiatotės Lietuvoje ir turėjote šiojią tikią progą susipažinti su Lietuvos menininkais. Kas tenyktame mene Jums atrodė ryšku, ypač palyginus su išeivijos lietuvių meno apraiškomis?

— Mano žinių bagažas šiuo klausimu yra labai ribotas, tai negaliu per daug į problemą gilintis. Ką esu pastebėjusi per savo trumpą buvimą Lietuvoje ar stebėdama grafikų atsiustus kūrinius čia, tai tik tiek, kad Lietuvos dailininkai, o ypač grafikai, semiasi gana daug medžiagos iš liaudies meno ir tikrai originaliai ir savitai jį panaudoja šiuolaikinei kūrybai.

Tuo tarpu išeivijoje yra tik saujelė dailininkų, bent kuriuos aš žinau, efektingai naudojančių lietuvių liaudinius elementus savo kūryboje.

— Teko girdėti, kad iliustruojate kun. A. Kezio leidžiamą išeivijos enciklopedijos tomą apie lietuvių papročius. Augote ne lietuviškoje etnografinėje aplinkoje. Įdomu, kaip ruošėtės šį veikalą iliustruoti?

— Naudojau grynai savo vaizduotę. Nuo mažų dienų skaitydavau apie Lietuvos kaimo gyvenimą, mintyse išryškėdavo ka kurie papročiai bei tradicijos, mane labai žavėdamos ir išjudindamos vaizduotę. Tad, kai buvau paprašyta interpretuoti vaizdu lietuviškas tradicijas, apsiėmiau su malonumu, nes tai buvo proga perduoti grynai asmenišką interpretaciją.

— Kas Jums atrodė šiuo metu yra labiausiai problematiška išeivijos lietuvių meno judėjime tiek organizaciniu, tiek kūrybiniu požiūriu?

— Anksčiau labai kritiškai žvelgiau į mūsų organizacinį ir kūrybinį judėjimą ar, geriau sakyti, nūdos egzistavimą. Paskutiniu laiku pradėjau keisti nuomonę, ypač atkreipus dėmesį į Chi-

lo kūrinius, kuriuos žiūrovas gali liesti, spausti, įeiti į vidų, ar net pakeisti jų išdėstymą pagal savo skonį ir tiesioginiu fiziniu sąlyčiu išaukti estetinį išgyvenimą. Žodžiu, domiuos menu, kuris išjudina ir praplečia mano vaizduotę.

— Svečiatotės Lietuvoje ir turėjote šiojią tikią progą susipažinti su Lietuvos menininkais. Kas tenyktame mene Jums atrodė ryšku, ypač palyginus su išeivijos lietuvių meno apraiškomis?

— Mano žinių bagažas šiuo klausimu yra labai ribotas, tai negaliu per daug į problemą gilintis. Ką esu pastebėjusi per savo trumpą buvimą Lietuvoje ar stebėdama grafikų atsiustus kūrinius čia, tai tik tiek, kad Lietuvos dailininkai, o ypač grafikai, semiasi gana daug medžiagos iš liaudies meno ir tikrai originaliai ir savitai jį panaudoja šiuolaikinei kūrybai.

Tuo tarpu išeivijoje yra tik saujelė dailininkų, bent kuriuos aš žinau, efektingai naudojančių lietuvių liaudinius elementus savo kūryboje.

— Teko girdėti, kad iliustruojate kun. A. Kezio leidžiamą išeivijos enciklopedijos tomą apie lietuvių papročius. Augote ne lietuviškoje etnografinėje aplinkoje. Įdomu, kaip ruošėtės šį veikalą iliustruoti?

— Naudojau grynai savo vaizduotę. Nuo mažų dienų skaitydavau apie Lietuvos kaimo gyvenimą, mintyse išryškėdavo ka kurie papročiai bei tradicijos, mane labai žavėdamos ir išjudindamos vaizduotę. Tad, kai buvau paprašyta interpretuoti vaizdu lietuviškas tradicijas, apsiėmiau su malonumu, nes tai buvo proga perduoti grynai asmenišką interpretaciją.

— Kas Jums atrodė šiuo metu yra labiausiai problematiška išeivijos lietuvių meno judėjime tiek organizaciniu, tiek kūrybiniu požiūriu?

— Anksčiau labai kritiškai žvelgiau į mūsų organizacinį ir kūrybinį judėjimą ar, geriau sakyti, nūdos egzistavimą. Paskutiniu laiku pradėjau keisti nuomonę, ypač atkreipus dėmesį į Chi-

BESPALVIS MYKOLAS KRUPAVIČIUS

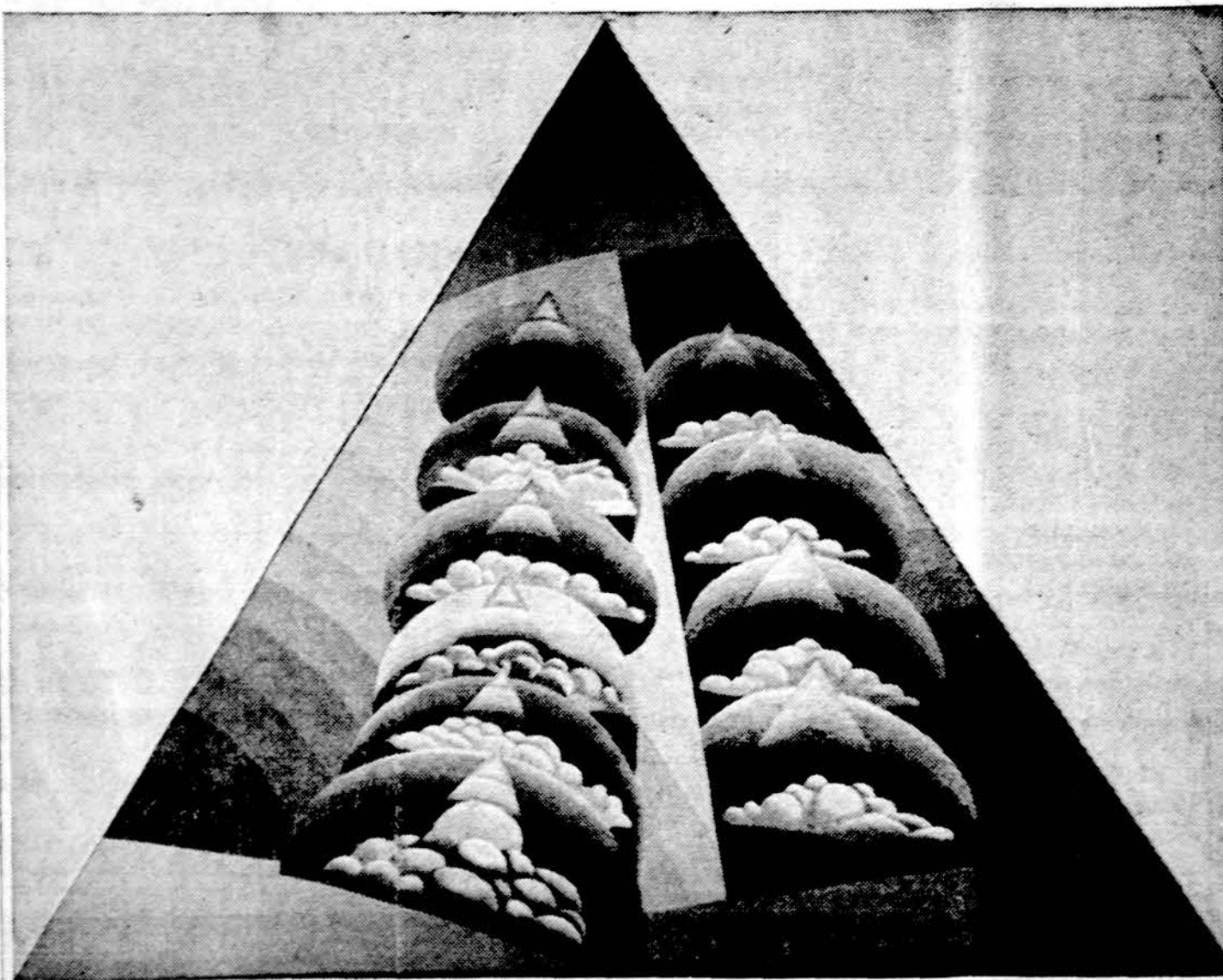
(Atkelta iš 2 pusl.)

menų apie patį memorandumą ir ištraukų iš jo pateikė Jonas Aničas savo studijoje „Katalikiškasis klerikalizmas Lietuvoje 1940-1944 metais“ (Vilnius, 1972). Maldeikis tik spėlioja, kad šis memorandumas parašytas porugiūčio 6 d. Dabar paaiškėja, kad spalio 7 d. jis buvo išteiktas LTSR Aukščiausios tarybos prezidentui, Liaudies komisarų ir Lietuvos kompartijos CK nariams. Tai buvo išsamus 8 puslapių dokumentas, išreiškęs lietuvių 2-3 d. Lietuvos vyskupų konferencijos mintis. Jame, pasiremiant Leono XIII enciklika „*Rem un novarum*“ ir Pijaus XI „*Quadragesimo anno*“, dėstoma: „I. Bažnyčia yra priešinga kapitalizmui ir jo padariniams. 2. Bažnyčia kovoja su kapitalizmu. 3. Ji stoja proletariato pusėn. 4. Ji imasi priemonių jų būklei pagedinti ir pašalinti neteisėybę, skurdo bei vargo šaltinius“ (cit. p. Aniča, p. 47). Aničas cituoja dar vieną labai įdomią memorandumo vietą: „Gal niekas taip atsidėjęs nekovojo su Smetonos režimu, kaip katalikai ir jų kunigai. Juk nebuvo nei vieno veiklesnio katalikų inteligento, kuris tuo ar kitu būdu nebūtų nukentėjęs nuo smetonizmo“. Aišku, šis teigimas yra gerokai perdėtas, tačiau labai suprantamas. Norint pasiekti kokio nors modus vivendi, reikėjo kaip galima labiau atsiriboti nuo „smetonizmo“. O tuo memorandumu buvo siekiama daugiau negu tik modus vivendi. Memorandumo aiškiai sakoma: „Mes, katalikai, norime aktingai dalyvauti Lietuvos tvarkymo ir gerinimo darbe... Mes norime, pasilikę katalikais, būti lojalūs Tarybų Lietuvos piliečiai ir jos bendradarbiai“ (cit. pas Aničą, p. 49).

Neturint pilno Krupavičiaus memorandumo teksto po ranka (atrodo, jo neturėjo nei pats Krupavičius nei Petras Maldeikis), sunku pilnai įvertinti jo istorinę reikšmę. Nemanoma, kad Aničas falsifikuotų cituojamas to memorandumo vietas. Kitoje vietoje, pavyzdžiui, jis cituoja iš 1943 m. Lietuvos vyskupų laiško popiežiui Pijui XII tokią vietą: „Mes meldžiamės, kad Dievas („*Deus*“) ėa paliktas su didžiąja raide, kas sovietinėse publikacijose yra labai rešas dalykas) saugotų mus nuo bado, maro ir karo, tačiau bolševikų grįžimą mes laikome sau kur kas baisėne ne laime, negu bado, maro ir karo“ (p. 127). Sunku ir įsivaizduoti smarkesnės bolševizmo kritikos. Aišku, kad ne vien Lietuvos vyskupams bolševizmas buvo baisesnė už bado, marą ir karą.

Be abejo, tą Krupavičiaus memorandumą reikia vertinti, atsižvelgiant į ano meno sąlygas. Ne vien Krupavičiui, bet ir daug kam tada atrodė, kad vien tik smetonizmo pasmerkimo pakako surasti modus vivendi su liaudies vyriausybe. Ne vien tik Krupavičius tada (ir anksčiau) kritika-

(Nukelta į 4 pusl.)

Zita Sodeikienė

Trijų dimensijų piramidžių konstrukcijos Nuotr. Jurgio Prapuolenio

Gina Čapkauskienė dainavo New Yorke

Veržumas nėra būdingas lietuvių charakterio bruožas. Mes sugebame rimtai, gerai ir sąžiningai dirbti, su kitų tautų žmonėms darniai bendradarbiauti, bet alkūnėm pasitrunkinti, kita už kojų žemyn patraukti teišdrįstam tik savam kieme, savo giminių tarpe. Čia kartais mūsų drąsa, naivumas, neapykanta ir netolerantingumas savo "žiedais" tiesiog akis degina.

Tačiau būna ir išimčių, rodančių, kad mes išmokstam susirasti save savųjų gretose, kad pajėgiam aukščiau pakilti, savo darbais kitiems pasirodyti ir kai kada tuos kitus net nustebinti. Išimtis, kaip atrodo, yra ir Gina Čapkauskienė (Gina Čapkauskas, labai jau linksmas pavardės derinys), gražaus įvertinimo susilaukusi Montrealy, Kanadoje.

Visų pirma p. Ginos veržlumą liudija akivaizdžios pastangos siekti tobulumo muzikos ir dainavimo mene. Bent šių eilučių autorius nerada kito lietuvių vokalistų, kuris dešimtmetį laikotarpį būtų pasiekęs tokių pasigėrėtinų laimėjimų. Aišku, kad Gina Čapkauskienė tų laimėjimų, kaip kokių skanėstų, niekas neiškepė ir ant lėkštės nepadėjo, ji pati turėjo susirasti kelią, daugelį akmenų ir kelmų nuo to kelio nugriauti, sunkiai ir neatlaidžiai padirbėti.

Čapkauskienės ryžtingumą ir veržlumą atspindi ir lapkričio 30 d. 8 val. 30 min. vak. surengtas jos koncertas New Yorke, muzikinio pasaulio gerai pažįstamo Carnegie rečitalių salėje. Koncertą surengė N. J. Seaman drauge su Tarptautine Hugo Wolfe d-ja, puoselėjančia dainos meną. Tik... ar mūsų dainininkai tos nelengvos ir nepigios pastangos apsimokėjo? Meniniu požiūriu Čapkauskienės koncertas buvo aukšto meninio lygmens, jo programa buvo itin rūpestingai paruošta, bet jeigu ji turėjo kokių nors vilčių, ieigu tikėjosi susilaukti "didžiulio" spaudos ar žymiųjų teatrų dėmesio, visa tai su paskutiniu koncerto akordu nuskeno ir naktį be atgarsio. Deja, sukomercintame New Yorke muzikiniame gyvenime tik tarptautinį garso turinčios "žvaigždės" dar gali turėti vilčių tokių "malonių" susilaukti...

Gina Čapkauskienė, laikydama senų tradicijų, savo koncertą Carnegie rečitalių salėje pradėjo klasikine dainom. Pradžioje ji padainavo dvi G. F. Haendelio arijas — vieną iš Semelės, antrą iš Samsono; po to išgirdom A. Scarlattį gracingąsias Violetes, subtilią ir gražią XV-XVI a. prancūzų anoniminio autoriaus dainą ir H. Purcell'io kūrinį: koncerto pirmoji dalis baigta W. A. Mozart'o arijom iš Zaidės ir Stebuklingos fleitos.

Po pertraukos G. Čapkauskienė perbėgo į modernesnės muzikos laukus. Šioj daly prancūzų kalba ji padainavo G. Bizet romansą Atveriu tau širdį, H. Duparco Liūdą dainą ir C. Debussy Pierrot'ą; lietuvių vokalinę muziką reprezentavo G. Gudauskienės Apynėlis, Br. Budriūno Dainos gimimas (žodžiai H. Radausko) ir Vl. Jakubėno Gėlės iš šieno (žodžiai K. Binkio). Koncertas baigtas A. Tomas'o Titanijos arija iš op. Mignon ir pora "bisų", taip pat gero skonio dainom.

Pretenzinga būtų norėti ir pagėdauti, kad tokio sudėtingo ir nelengvo koncerto kiekvieną kūrinį, visai kitokią savo dvasia ir stilium, dainininkas ar dainininkė dainuotų visiškai be priekaištų. Tokio pobūdžio rečitaliuose beveik visuomet skina tą patį vaisių: vieno kūrinio interpretacija mus žavi ir jaudina, kita paklausom ir nepuolam į entuziastingus plojimus, o trečias visai prastai pro šalį, gilesnių emocijų

klausytojų širdyse nesukeldamas. Panašiai buvo ir Ginos Čapkauskienės niujorkiniame koncerte. Visus programos kūrinius ji padainavo gerai, švairiom intonacijom, išlygintu, lengvai ir dailiai skambančiu balsu, nesunkiai pagausinama muzikine kultūra, bet iš gerų gabalų buvo ir gerokai geresnių. Itin stilingai, subtiliai, išlaikytu mezzovoce buvo padainuota prancūzų anonimo daina. Taip pat ir kiti trys prancūzai — Bizet, Duparc ir Debussy. Tai byloja, kad Montrealio mokykla G. Čapkauskienėi yra padariusi reikšmingos ir teigiamos įtakos. Stilingumu ir grakštumu sužvilgo ir abi Mozarto arijos. Idomus, išmintingai vokalistui parašytas, išraiškiai buvo padainuotas G. Gudauskienės Apynėlis. Vl. Jakubėno Gėlės iš šieno teko girdėti gal jau šimtą kartų. G. Čapkauskienė išieskojo, išdailino kiekvieną gėlių frazę, padainavo tą skambų kūrinį su tokiu raiškumu ir emocija, jog tai buvo neabejotina jos koncerto staigmena. Titanijos arija iš Thomas'o op. Mignon, kaip man pasigirdo, turėtų grįžti į p. Ginos studiją ir susilaukti dar gresnio ir tobullesnio apdailinimo.

G. Čapkauskienės akompaniatorius — Saulius Cibas iš Bostono. Tai jaunas pianistas, stipriai apvaldęs skambinimo techniką, turis neabejotiną akompanavimo talentą. New Yorke jis buvo geras ir "saugus" solistės partneris. Sauliaus Cibo vis dažnesnis rydimasis mūsų koncertų scenose, Br. Railos žodžiaisariant, yra tikra ir paguodžianti paguoda.

I Carnegie rečitalių salė G. Čapkauskienės koncerto paklausyti susirinko gal šimtas, gal keletas klausytojų daugiau. Sodoimai ir Gomorai, koks dabar yra New Yorkas, tai mažas ir tikrai skurdus klausytojų kiekis. Tačiau nei pikintis, nei burnoti, nei liūdėti nedrįstu. Po koncerto man teko grįžti į Woodhaveną, požeminiame traukinyje ir autobuse užtrukti porą valandų. To ir pakako, kad suprasčiau ir pateisinčiau New Yorko lietuvių: šiuo metu ten iš tikro išmintingiau yra tūnoti namie, o ne naktinį koncertus važinėti. Vagone, kuriuo mes keliavome, buvom tik trys balti veidai, o visa minia — juoda ir gana rūsti naktis. Tikrai nebuvo jauku ir linksma, kai kiekvienoj stoty mes buvom spindinčiom akim "tyrinėjami" nuo galvų iki kojų..

St. S.

IŠ LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS VEIKLOS

1. Lietuvių katalikų mokslo akademijos X suvažiavimas. Centro valdyba savo posėdyje š. m. gruodžio 17 d. svarstė L. K. mokslo akademijos X suvažiavimo klausimą. Suvažiavimas numatytas suaukšti 1976 m. lapkričio mėn. pabaigoje — Padėkos dienos savaitgalį, Detroito. Suvažiavimui ruošiamasi visa sparta. Visam pasiruošimo darbu vadovauja Detroito L.K.M. akademijos židinio pirmininkas prof. dr. Justinas Pikūnas, padedamas kitų to židinio narių. Jau užsakytos suvažiavimui patalpos, sudaroma programa, pasitariant su Akademijos nariais mokslininkais formuluojamos pasiskaitų temos, kviečiami paskaitininkai ir sekcijų vadovai.

2. ALKA — Amerikos Lietuvių kultūros archyvas, kurį prel.

Pranciškus Juras yra padovanojęs Akademijai, yra didžiai vertingas objektas, bet kartu yra ir sunkus uždavinys. Jo palaikymas, tvarkymas ir ugdymas reikalauja darbo rankų ir lėšų. Yra būtina praplėsti — padidinti ALKOS patalpas. Prie esamos patalpos Putname, Conn., reikia pristatyti dvigubai didesnę pastatą, kuris galėtų talpinti etnografinį Lietuvos muziejų, tautodailės dalykus ir meno galeriją, dabartinį pastatą paliečiant bibliotekai ir archyvu. Pristatydino pastato du projektus — planus jau yra padarę inžinieriai-architektai: A. Kulpa-Kulpačius ir J. Okunis. Žemės plotą, kuriame stovi dabartinis ALKOS pastatas ir kur bus galima pristatyti didesnę patalpą, Akademijai padovanojo Putnamo Nek. Pradėtosios Svč. Mergelės Marijos

Solistas Arnoldas Vokietaitis (stovintis) dainuoja praėjusių metų Colorado Springs Operų festivalyje. Čia jį matome žymioj, keturguboj rolėj Offenbach'o operoj "Hofmanno pasakos". Metropolitan operos New Yorke leidžiamos "Opera News" praėjusių metų spalio mėn. numeryje (Vol. 40, No. 4), plačiau aprašydamos Colorado Springs operinį sezoną, pabrėžtinai gerai vertina Arnoldo Vokietaitio pasirodymą "Hofmanno pasakose".

Dainuoja solistė Gina Čapkauskienė Nuotr. V. Mazėlo

vienuolijos seserys. Joms už tai Akademija reiškia nuosirdžiausią padėką. Turint žemės sklypą, jau yra visai reali galimybė ALKĄ praplėsti — sukurti ten tikrą mokslo židinį.

Akademijos nariai ir visi lietuviai labai grašomi prisidėti prie sukūrimo mokslo židinio, pirmiausia prie statybos darbų įvykdymo. Būtų labai gražu, kad atsirastų mecenatų, kurie paaukotų, sakysim, atskiros sėlės ar kambario įrengimui reikiamą sumą. Tokie būtų garbės mecenatai. Aukas jau galima siųsti šiuo adresu: Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija. Iždininkas J. Vembrė. R. F. D., 2. Putnam, Conn. 06260, USA.

Visos aukos, duodamos Akademijai, gali būti nurašytos nuo mokesčių, nes Akademija turi tax exemption privilegiją. Čekį rašyti šiuo vardu: Lithuanian Catholic Academy of Sciences, Inc.

3. Akademijos nariams ir mecenatams, gyvenantiems JAV, svarbų žinoti. Visi, kurie nori pasinaudoti Akademijos tax exemption privilegija, tai yra, kad galėtų visus Akademijai padarytus mokesčius nario mokesčių, už leidinius - knygas ir aukas įrašyti mokesčių sumažinimui, turi čekius rašyti: Lithuanian Catholic Academy of Sciences, Inc. ir tokius čekius pasiųsti ne į Romą, bet šiuo adresu:

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija
Iždininkas Juozas Vembrė
R. F. D., 2
Putnam, Conn. 06260, USA

Taip reikia daryti dėl to, jog mokesčių įstaigos reikalauja, kad čekiai būtų iškaisti Amerikoje, o ne užsienyje. Be to, ir Akademijos nariams ir visiems tiems, kurie duoda auką Akademijai, bus lengviau ir patogiau pasiųsti laišką su čekiu į Putnamą, negu į Romą.

4. Praturtintas Akademijos archyvas Romoje. Akademijos pirmininkui prof. dr. A. Liulimui, SJ, rūpinantis, pavyko gauti iš Šveicarijos lietuvių studentų organizacijos RŪTA-LITHUANIA, veikusios Fribourge, archyvą. Archyvinę medžiagą sudaro: lietuvių studentų fotografijos (grupinės ir pavienios), fotografijų negatyvai (stiklo ir celiulozės), draugijų LITHUANIA ir MOTINELĖ kasos knygos, nemaža LITHUANIA draugijos ir ateitininkų draugovės protokolų, LITHUANIA draugijos antspaudas ir kelios dešimtys knygų, tarp kurių yra VARPO ir OKININKO komplektai (nepilni). Ši archyvinė medžiaga šį rudenį buvo parvežta į Romą ir įjungta į L. K. M. Akademijos archyvą. Ruošiamasi

BESPALVIS MYKOLAS KRUPAVIČIUS

(Atkelta iš 3 pusl.)

vo kapitalistinę santvarką, ir prof. Stasys Salkauskis manė, kad be reikalo Bažnyčia riša savo likimą su kapitalizmu. Kai kurie kunigai siūlė tada palikti bažnyčiose malda už tėvynę tik pakeitus Antano (Smetonos) vardą Justino (Paleckio) vardu. Daugelis išmintingų politikų buvo tada nuomonės, kad visi, kurie tik gali bendradarbiauti su naująja vyriausybe, privalo su ja bendradarbiauti. Užtat ir Krupavičius visiškai nereikėjo gėdytis savo "lojalumo" ir "bendradarbiavimo" siūlymu Tarybų Lietuvai. Juk negalima pamiršti, kad pasikeitimai Lietuvoje tada vyko ne kaip karo, bet kaip pasidavimo pasekmė.

Kitas reikalas dėl tariamo Krupavičiaus laiško J. Paleckui iš

RIJA I t.; Prof. dr. K. Avizonio, RINKTINIAI RASTAI, II tomas. Vlodo Kulboko, LIETUVIŲ LITERATORINĖ KRITIKA TREMYJE; Vysk. Kazimiero Paltaroko redaguota PANEVEŽIO VYSKUPIJOS ISTORIJA; Prof. dr. Vlodo Juodeikos, DIDŽIOJI ILIUZIJA — MARKSIZMAS TEORIJOJ IR TIKROVĖJE, trijų tomų veikalas. Taip pat rengiami spaudai dar šie veikalai: FONTES HISTORIAE LITUANIAE. Relations dioecesium. II tomas; Kun. dr. K. Gečio, BLAIVYBĖS DRAUGIJOS ŽEMAIČIŲ VYSKUPIJOJE 1858 - 1864 m.; Prof. dr. Zenono Ivinskio, VYSKUPAS MERKELIS

(Nukelta į 5 pusl.)

1940 m. birželio 23 d., kuris gana plačiai buvo skleidžiamas Lietuvoje vokiečių okupacijos metu (ne tik išėjimoje, kaip klaidingai rašo Maldeikis, p. 238). Broniui Dirmeikiui prašant pasiūlyti dėl to laiško, Krupavičius labai kategoriškai paneigė, kad jis tokio laiško nerašęs. To laiško nemini ir J. Aničas, kuris šiaip jau gana stropiai stengėsi išskirti visus tariamai Bažnyčiai ir klerikaliniams veikėjams kompromituojančius faktus. Užtat nėra reikalo netikėti Krupavičiaus paneigimu.

V
Aplamai kalbant apie Maldeikio monografiją, reikia pakartoti, ką jau pradžioje esame užsiminę: jis be reikalo bijojo drąsiau ir kritiškiau pažvelgti į Mykolo Krupavičiaus asmenį ir veiklą. Tai ypač svarbu tokio asmens, kaip Krupavičius, biografui. Pats Krupavičius nebijojo jokių problemų ir jas drąsiai sprendė, kaip jam tuo metu atrodė geriausia. Dėl to jis ir buvo politikas. Maldeikio monografijoje kažkaip nublacksta gyvasis Krupavičius. Po partijos vado, žemės reformos vykdytojo, seimo koaliciono lyderio, opozicijos vado, VLIKO pirmininko skraistes pranyksta tas visados temperamentingas, kartais net grubus stačiokas, bet visados spalvingas Krupavičius.

Maldeikio monografijoje Krupavičius lyg neteko savo asmenybės. Tai yra didžiausias šios monografijos minusas. Tačiau joje sukaupta nemaža medžiagos, teigu ir truputį vienašališkos, ir ji bus pirmosios mūsų XX amžiaus pusės istorikui naudingas šaltinis. M. Krupavičius buvo, be abejo, viena pačių didžiausių politinių asmenybių toje istorijoje.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With **\$1,500**

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,558.48 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With **\$1,500**

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,695.54 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$5,408.95 in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,551.99 in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of outlay. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1045 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 297-0720

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

ALMIRA OFFICE:
344 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60647
TELEPHONE: 469-3113

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

Kultūrinė kronika

MIRĖ POETAS BENEDIKTAS RUTKŪNAS

Benediktas Rutkūnas (1907-1975)

Praėjusių metų pabaigoje Philadelphiaje mirė rašytojas Benediktas Rutkūnas. Buvo gimęs 1907 metais. Taigi buvo anos kūrėjosios Aisčio, Brazdžio, Miškino, Borutos ir kitų kartos poetas. Studijavo ir baigė humanitarinius mokslus Lietuvos universitetuose ir mokytojų įvairiose gimnazijose, dėstydamas daugiausia vokiečių kalbą. 1944 metais pasitraukė į Vakarų, o nuo 1949 metų gyveno Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Tačiau keičiantis pastarųjų metų nuolat negaludavo ir rimčiau sirgdamas. Todėl ir plačiau nesireikšdavo viešumoje, gyveno vienišas, atokiau nuo viso mūsų visuomeninio ir kultūrinio brudėjimo. Tačiau dar vis, nors ir retuomis, pasirodydavo su savo naujais eilėraščiųiais periodinėje spaudoje, net ir vieną kitą knygą išleisdamas. Pastaroji buvo 1971 metais išėjusi jo poezijos knyga "Žirgeliai žvengia". Anksčiau yra parašęs ir išleisęs šiuos eilėraščių rinkinius: "Eilėraščiai maršė" (1930), "Vermės" (1937), "Gyvenimo tvanas" (1941), "Sparnus man meta paukštės" (1947), "Mėlyna diena" (1967). Rašė ir prozas, 1932 m. išleido novelių rinkinį "Nuodėmės". Taipgi lietuvių kalbon išvertė Stephan Zweig romaną "Marija Stuart" (1939), Zsolt Harsanyi "O vis dėlto ji sukasi" (1940) ir Clemens Bren-

tano "Istorija apie narsuolį Kasperą ir gražuolę Onytę" (1931). Tačiau visuose savo literatūrinuose darbuose Benediktas Rutkūnas pirmiausia buvo poetas. Apie ankstesnę ir pastarąją jo poeziją Antanas Vaičiulaitis kolektivinėje knygoje "Lietuvių literatūra svetur" (1968) šitaip atsiliepia: "Anksčiau buvęs lakus, žvalus ir jautrus, su itin lankščiu ir judriu žodžiu, Benediktas Rutkūnas toks vėl prašneko savo poezijoje, kuri iš pradžių pasisklaidė periodinėje spaudoje, o paskui išėjo ir atskiru leidiniu "Mėlyna diena". Šalia mąstymų ir problemų, šioje savo lyrikoje Benediktas Rutkūnas sugebėjo išsaugoti gamtinį gaivumą, natūralumą ir frazės plastiškumą ("Miežio grūde, tu akutuais apsikaisęs"). Gyvenimo sūkuriai nepajėgė nustelbti Benedikto Rutkūno gamtinio entuziazmo bei poetinio žavesio".

Ir užsklandai tebūna jo paties eilėraščių "Kelio žiburėliai"

Kas vakarą, kas naktį vėlią, kai danginuos pro lauko kryžkelę —

tave, gyvasis žiburėli, neregima Ranka man iškelia.

Nuskaidrinai tu kelią juoda dosniuojų spindulių srovenimui;

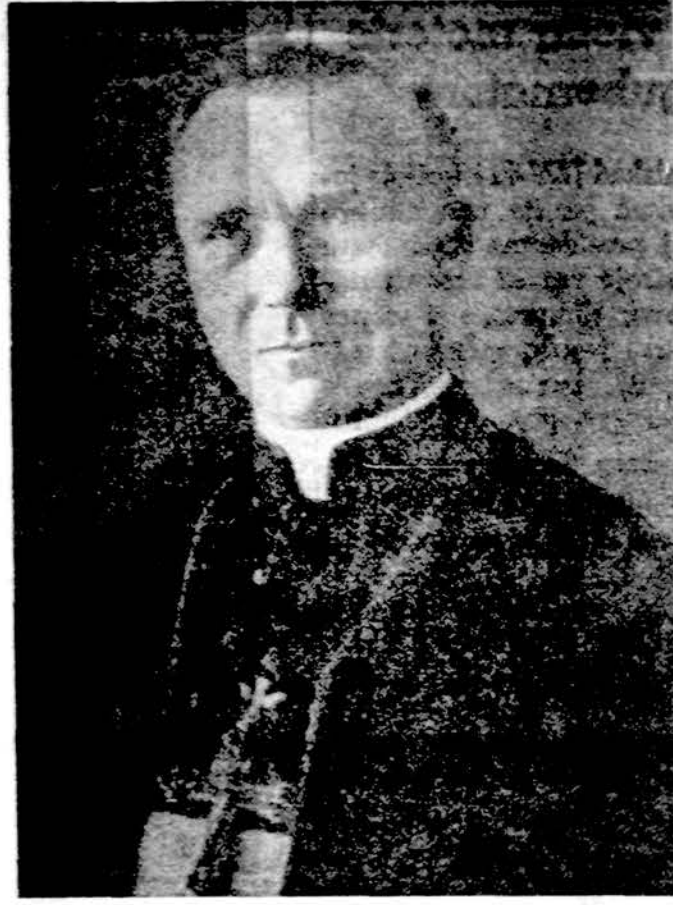
save lig dugno atiduodi, ir nieko neprasa ir neimi.

Kelonėj į miglotą toli degi, per klaidžių naktį vesdamas.

Tylusis pakeleivio broli, spindėki, niekad neužgesdamas!

Kas vakarą, kas naktį vėlią, kai danginuos pro lauko kryžkelę —

tave, gyvasis žiburėli, neregima Ranka man iškelia.

Lietuvos metropolitas arkivysk. Juozapas Skvireckas (1873-1959)

"LITUANORUM GENTE" AUKSINĖ SUKAKTIS

Atsikūrus nepriklausomai Lietuvos valstybei, reikėjo sutvarkyti Lietuvos Katalikų Bažnyčios reikalus. Mat, Lietuvos Bažnyčia administratyviu atžvilgiu priklausė trimis užsienyje esančioms bažnytinėms provincijoms. Vilniaus ir Žemaičių vyskupijos priklausė Mogiljavo arkivyskupijai, Seinų vyskupija — Varšuvos arkivyskupijai, o Klaipėdos katalikai — Varmijos vyskupijai.

Ta nenormali padėtis turėjo būti sutvarkyta. Lietuvos vyskupai ir apaštališkasis vizitatorius arkiv. J. Matulaitis dėjo pastangas suorganizuoti Lietuvos bažnytinės provincijos. Popiežius Pijus XI 1926 balandžio 4 d. bula "Litanorum gente" iš Lietuvos sienose esančių bažnyčių sudarė bažnytinę provinciją, atskirdamas ją nuo užsienyje esančių arkivyskupijų, turinčių tiesioginį ryšį su Apaštala Sostu.

Tam istoriniam įvykiui tuoj sukaks 50 metų. Lietuvių katalikų mokslo akademijos Chicago židinio valdyba nutarė suruošti penkiasdešimtmečio minėjimą. Jam suplanuoti rugsėjo 27 d. buvo sukvietas akademijos narių dvasininkų ir istorikų posėdis. Ja-

me dalyvavo: kun. V. Bagdanavičius, MIC, kun. Ign. Urbonas, kun. J. Vaišnys, SJ, C. Grincevičius, A. Rūgytė ir V. Liulevičius. Minėjimo projektas sudarytas iš religinės ir akademinės dalių. Židinio valdyba tą projektą patvirtino ir pakvietė programos vykdytojus.

Minėjimas bus koov 14 d. Prasidės pamaldomis 12 val. Jėzuitų koplyčioje. Koncelebruotas šv. Mišias atnašaus vysk V. Brizgys, kun. dr. V. Rimšelis, MIC, ir kun. dr. Ign. Urbonas. P. mokslo sakys kun. dr. Ign. Urbonas. Vargonais gros muzikas Manigirdas Motekaitis. Solo giedos solistas Jonas Vaznelis.

Akademinė dalis bus tuoj po pamaldų jaunimo centro didžiojoje salėje. Paskaitą skaitys kun. dr. V. Rimšelis, MIC, neseniai grįžęs iš Romos. Bus skaitomos "Litanorum gente" bulos ištraukos bei rodomos skaidrės. Kalbės Kauno arkivyskupo pagalbininkas vysk. V. Brizgys. Minėjimas baigsis kameriniu trio koncertu, kurį atliks P. Matiušas smuiku, M. Motekaitis pianinu ir W. Cernota violončele. V. L.

JAUNIMO KONGRESAS KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Ateinančios savaitės Jaunimo centro kavinės Chicagoje kultūrinė penktadienų vakaronė skirta tik ką pasibaigusiam mūsų Jaunimo kongresui Pietų Amerikoje. Grįžę jaunimo atstovai papasakos savo išpūdžius, įvertins laimėjimus ir nepasisekimus, pabers sugestijų ateičiai. Tad visi kviečiami kavinėn sausio 16 d. (penktadienį) 7 val. 30 min. vak.

PROF. JURGUČIO MIRTIES DEŠIMTMETIS

Ekonomistas prof. Vladas Jurgutis yra miręs 1966 m. sausio 9 d., turėdamas 80 m. amžiaus. Šiemet dešimtmetis nuo jo mirties. Tai buvo ateitininkų organizacijos pradininkas. Socialinius - ekonominius mokslus studijavo Miunchene, kun. prof. Pr. Kuraičio šelpiamas. Yra buvęs Vilniaus ekonomikos fakulteto dekanas, Lietuvos mokslų akademijos pirmininkas. Nors tapęs kunigu, bet daugiausia laiko pašventė ugdymui Lietuvos ūkinio gyvenimo ir dėstymui universitetuose. Buvo studentų mėgiamas, eruditas ekonomistas. 1921 m. yra buvęs Lietuvos užsienio reikalų ministras, 1922 - 29 m. — Lietuvos banko valdytojas. Iš spaudos išėjo jo skaitytu kursų veikalai: Pinigai, Finansų mokslo pagrindai, Bankai. Už priešinimąsi Lietuvos jaunimui stoti į nacių organizuojamus dalinius uždarytas į Stuthof stovyklą. Kacete jis skelbė: "Prieš nieką nekapituliuoti, niekam savo tautinės garbės neišduoti, savo

lietuviškų papročių ir savo močiutės kalbos neišžadėti".

CESLOVAS SASNAUSKAS

Šiemet sausio 5 d. suėjo 60 metų, kai Petrapijlyje mirė kompozitius, dirigentas Česlovas Sasnauskas. Mirė teturėdamas 48 m. amžiaus, bet paliko didelį kūrybos lobyną. Jis pirmasis įrodė, kad lietuvių liaudies melodijos gali būti sėkmingai panaudojamos di-desniems muzikos kūriniam. Yra sukūręs taip visų pamėgtas melodijas: Kur bėga Šešupė, Jau slavai sukilo, Skubėk prie kryžiaus, Karvelėli, Lėk sakalėli, kantata Broliai, Blaivininku himnų, Ateitininkų himnų, Marija, Marija ir daug kitų.

KRUOPSTUS ZOOLOGAS

Mokytojas, Dotnuvos akademijos docentas, Lietuvos universiteto dėstytojas Jurgis Elisonas buvo didelio darbštumo zoologas, tautosakininkas, pedagogas. Jo paruoštais zoologijos vadovėliais naudojosi Lietuvos mokyklos. Lietuvių kalbos žodynui jis surinko per 10,000 žodžių, daugiausia iš žuvininkystės srities, daug rašė periodinėje spaudoje ir paruošė atskirų leidinių. Yra buvęs Panevėžio mergaičių ir berniukų gimnazijų direktorius. Šiemet, sausio 4d., suėjo 30 m. nuo jo mirties. Mirė 57 metus eidamas, Wiesbadene. Įdomu, kad apie šį didelį nuopelnų žmogų nieko nerašo Lietuvoje okupantų išleistoji enciklopedija. Gal todėl, kad jis yra tarnavęs Vitebsko lietuvių batalione, tiek nukentėjusiam nuo bolševikų.

Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos

(Atkelta iš 4 pusl.)

GIEDRAITIS ARBA LIETUVA DVIEJŲ AMŽIŲ SAVARTOJE. Taigi, kaip matote, mokslinė piūtis didelė, tik darbininkų ir lėšų trūksta. Todėl labai reikia mecenatų šiems veikalams išleisti.

6. Prof. dr. Zenono Ivinskio kapo paminklas - antkapis jau pastatytas ir praėjusiais metais buvo pašventintas. Paminklas atsiėjo daugiau kaip 6000 DM. Didžią dal. tos sumos suaukojo Akademijos nariai ir kiti asmenys per Akademią.

Padengus paminklo statybos išlaidas, liko mažas likutis — 35 dol., kurie bus panaudoti prof. dr. Zenono Ivinskio raštams išleisti.

7. Akademijos fondas. Akademią yra užsimojusi atlikti didelių darbų: ALKOS patalpas padidinti ir daug knygų išleisti. Šiems darbams reikia ir didelio pinigų. Kunigas Simonas Morkūnas iškėlė mintį įsteigti Akademijos fondą ir jįn sutelkti kiek galima daugiau lėšų, bent 200.000 dol. Tą mintį jis ir konkrečiai parėmė, atsiųsdamas į tą fondą 1000 dol. Taip pat minėtini dar du aukotojai: dr. Antanas Čerškus ir kun. dr. Paulius Ragažinskas, kurie atsiuntė po 500 dol. knygų PANEVĖZIO VYSKUPIJOS ISTORIJA išleidimui.

8. Naujas Akademijos narys. Akademijos šeimą papildė vienas naujas narys. 1975 m. gruodžio 17 d. Centro valdyba savo posė-

dėje vienbalsiai priėmė į Akademijos narius dr. Feliksą Palubinska.

9. Mirusieji. Leonardas Simutis, buvęs uolus visuomenės veikėjas, politikas ir žurnalistas, įvairių laikraščių redaktorius, akademijos narys buvo nuo 1962 metų, mirė 1975. IV. 17 d. Chicagoje.

Zenonas Ignatavičius, prelatas, Bažnyčios teisių daktaras, Kauno kunigų seminarijos, Bello Horizonte ir Rio de Janeiro kunigų seminarijų profesorius, Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos Romoje vice- rektorius, akademijos narys nuo 1956 metų, mirė nuo širdies priepuolio 1975. V. 21 d. Romoje.

Antanas Starkus, medicinos daktaras, profesorius, akademijos nariu buvo nuo 1939 metų, mirė vėžiu 1975. VIII. 17 d. Brooklyne.

Audrius Baltinis, kunigas, filosofijos daktaras, iki paskutiniųjų savo gyvenimo valandų dirbo pastoracijoje ir mokslo srityje, ką tik buvo užbaigęs rašyti monografiją apie kankinį vyskupą Vincentą Borisevičių, akademijos narys buvo nuo 1956 metų, mirė nuo širdies priepuolio 1975. IX. 5d. Chicagoje.

ISTORIKŲ PIRMININKAS

JAV Istorikų draugijos suvažiavime Atlantoje nauju pirmininku išrinktas kun. Colman Barry. Jis yra religinių studijų dekanas Katalikų universitete Washingtone.

FILOSOŲ KONGRESE

Pasaulio filosofų kongrese, New Delhi mieste, Indijoje, kun. T. A. Fay, Sv. Jono univ. New Yorko profesorius, skaitė paskaitą, tema: "Poeto ir mąstytojo vaidmuo". Kongresas buvo pirmas stambesnis dialogas tarp rytų ir vakarų filosofų.

LITHUANIANS IN AMERICA

by dr. Antanas Kučas

Knyga supažindina su lietuvių imigracija į Ameriką, kaip jie čia įsikūrė, organizavo parapijas, draugijas. Antrame knygos skyriuje plačiai aprašomos lietuvių organizacijos ir jų nuveikti darbai. Trečiame knygos skyriuje nagrinėjamos Amerikos lietuvių pastangos atgauti Lietuvai nepriklausomybę. Ketvirtas skyrius skirtas lietuvių kultūrinei veiklai pavaizduoti.

Knyga turi 350 puslapių. Įdomiai ir patraukliai parašyta. Puiki dovana kiekvienam. Kaina — 6 dol.

Užsakymus siųsti: Lietuvių Enciklopedija, 395 W. Broadway, P.O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupsysite pirkdami šia įvairių firmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.

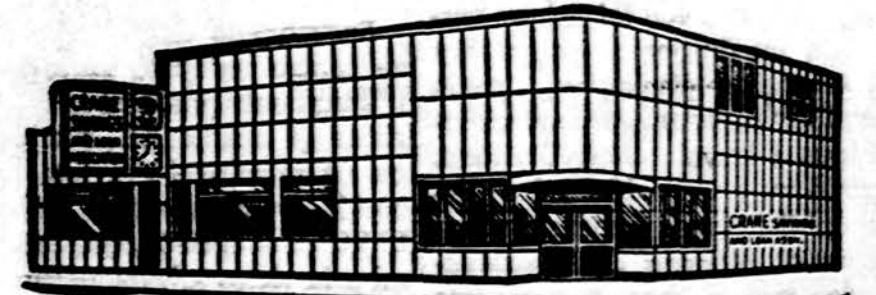
3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoma, Parduoda, Taiso

Vieš 50 metų patikimas jums patarnavimas

5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. PIRMAID. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 3/4 %

Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

6 1/2 %

Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000

5 1/4 %

Investavimo Mokamas už sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

A. TVERAS LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES Parduodamas ir taisymas 2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

5 1/4 % HIGH RATES 7 1/2 %
PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS
PAID QUARTERLY AT
BRIGHTON FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
HIGHEST RESERVES
4071 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)
6 3/4 % PER ANNUM \$5000 or more minimum 30 months
6 1/2 % PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

Studentė Audronė Ambrozaitytė pristato M. K. Čiurlionį amerikiečių kolegijoms

AUDRONĖ AMBROZAITYTĖ studijuoja meną Barat College, Lake Forest, Ill., o kaimyniniame Lake Forest College irgi ima meno istorijos kursą. Baigiamajam semestriniam darbui studentai čia turėjo pasirinkti iškiliasią XX amž. menininką ir jį aprašyti meno istorijos seminare. Audronė pasirinko M. K. Čiurlionį, apie kurį profesorai mažai žinojo. Meno istorijos profesorius Čiurlioniu tiek susidomėjo, kad pakvietė Audronę skaityti savo referatą meno studentams ir profesūrai Lake Forest College. Audronė savo referatą papildė skaidrėmis (gautomis iš K. Bradūno ir tėv. A. Kežio) ir antruoju Lietuvių fondo filmu apie Čiurlionį. Po to ją pakvietė programą pakartoti ir visam Barat College meno departmeniui ir profesūrai. Studentai ir profesorai Čiurlioniu labai susidomėjo.

Stud. Audronė Ambrozaitytė

konkurse Audronė gavo antrąją premiją. Audronė 1976 m. sausyje išvyksta į Prancūziją, kur Aix-en-Provence universitete studijuos meną ir prancūzų kalbą, grįš vasaros gale.

ATGAUTAS REMBRANDTO PAVEIKSLAS

Fine Arts muziejus Bostone atgavo milijono dolerių vertės Rembrandto paveikslą: "Elisabeth van Rijn", kuris buvo pavogtas bal. 14 d. Nereikėjo mokėti jokio išpirkimo. Dabar gražintas gana gerame stovyje. Paveikslą gražino žmogus, dėvėdamas apdangą ant veido. Iškvietęs muziejaus pareigūnus ir paprašęs jų automobilio raktų, jis restorano parkinimo aikštėje idėjo paveikslą į jų mašinos bagažo skyrių ir pats nuvažiavo, perdavęs raktus.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ. 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5938

IŠ LMKF CHICAGOS KLUBO VEIKLOS

E. DIMINSKIENĖ

Gruodžio 14 d. Tautinių namų salėje LMKF Chicagos klubo narės susirinko prieškalėdiniam ir paskutiniam 1975 m. pasitarimui, kuriame klubo pirmininkė M. Marcinkienė padarė išsamų pranešimą apie spalio 4-5 dienomis įvykusį LMKF suvažiavimą New York'e. Iš prisijusio LMKF centro valdybos bendrarašio, pagal kurį pirmininkė darė pranešimą, papildydama ir savo patirtais suvažiavime įspūdžiais, matyti šakota LMKF veikla, lietuvių moterų organizuotumas ir išėjimas į tarptautinę viešumą, keliant Lietuvos vardą ir jos bylą. Praeitą vasarą įvykusioje Tarptautinių moterų metų konvencijoje, Mexico City, LMKF kandidatė Elena Kulber išdalino daug informacinės medžiagos apie Lietuvą. Kai jai nebuvo leista tą medžiagą išdėstyti su kita konvencijos literatūra, ponis Kulber įterpdavo informacinius lapus į komunistines brošiūras. 1976 m. birželio 13-18 d. Philadelphiaje įvyks General Federation of Womens Clubs konvencija, kurioje bus atstovaujama apie 60 tautų. LMKF centro valdyba jau dabar ieško galimybių, kad į konvencijos programą būtų įtraukta lietuvių tautinių šokių grupė. Suvažiavime nutarta pasiūsti raštus JAV prezidentui, Mrs. H. Sipiła — JT pareigūnei žmogus teisių reikalams, JAV ambasadoriui prie JT D. Monyhann, JT dekolonizacijos komisijos pirmininkui ir GFWC pirmininkei Mrs. Carroll Miller. Neuzmiršta M. Jurgutienės byla ir su rūpesčiu sekamas N. Sadūnaitės likimas. Spalio 7 d. Federacijos pirmininkė I. Banaitienė įkalbėjo 10 min. magnetofoninę juostą Amerikos Balso radijui.

Malonu, kad LMKF veikla yra remiama išsilikusių asmenų bei veikėjų. Iškilmingame suvažiavimo posėdyje kalbėjo Lie-

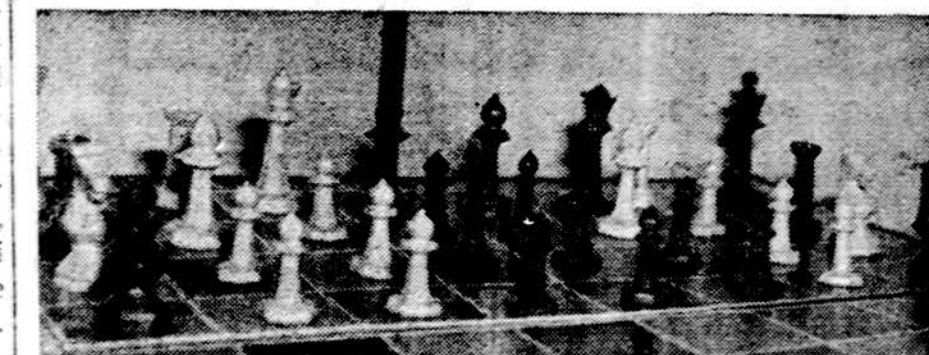
tuvos gen. konsulas A. Simutis, Vlko vicepirmininkas J. Audėnas, Altos atstovas inž. A. Varnas, LB New Yorko apygardos pirmininkas A. Vakselis, Pasaulio liet. katalikių sąjungos pirmininkė dr. A. Janavičienė, GFWC valdybos narė ir atstovė prie JT Galia Žilionienė, Pabaltijo Moterų tarybos pirmininkė Reg'na Žymantaitė. Invokacija skaitė tėvas P. Baltakis. Pagrindinė kalbėtoja buvo Baltųjų Rūmų korespondentė G. Krivickienė. Raštu sveikino iš Romos p. V. Lozoraitienė, iš Urugvajaus p. L. Grišonienė, Liet. gen. konsulė J. Daužvardienė, Europos Moterų tarybos egzilyje vardu p. Michael Detar, Lietuvos Vyčiai ir daugelis kitų organizacijų bei pavienių asmenų.

Susirinkimo dalyvė pasidžiaugė centro valdybos pirmininkės J. Banaitienės prisijusiu laišku, kuriame ji dėkoja M. Marcinkienei už sėkmingai pravestą darbo posėdį ir suvažiavimo užbaigimą. LMKF klubai dirba, priitaikydami prie vietos sąlygų, tačiau, reikalui esant, visi klubai sutartinai pakreipia savo veiklą viena linkme. Šiuo metu LMKF turi pajėgių darbininkų, tačiau reikia rūpintis ir organizacijos prieaugliu, kuris tęstų taip svarbų ir išvairiai reikalingą darbą. Suvažiavime buvo diskutuotas LMKF vardas. Šis vardas jau yra pažįstamas, tad jo pakeitimas sudarytų keblumą, bendradarbiaujant su kitomis, ypač su svetimtaučių organizacijomis. LMKF vardas lieka nepakeistas.

Kadangi didesnę susirinkimo dalį užėmė pranešimas apie suvažiavimą, tai Chicagos klubo reikalais buvo labai mažai kalbėta. Klubo pirmininkė paaiškino apie skubotai suruoštą priėmimą poniam V. Leskaitienei ir perskaitė keletą lašų, gautų iš įvairių konsulatų ponų, kurios dalyva-

vo klubo suruoštuose priešpiečiuose Chicagoy rezduojančių konsulatų poniam. Čia laiš'ai labai šilvai atsiliepė apie Lietuvą ir lietuvius. Juose pareišta nuostori padėka už priešpiečius ir pasigėrėjimas ta proga suruoštomis parodomis. M. Marcinkienė padėkojo visoms klubo narėms, kurios prisidėjo prie priešpiečių paruošimo savo darbu ir aukta maistu. Artimoje ateityje nuartu ruošti jaunųjų talentų vakarą. Pranešimą pirmininkė baigė mintimi apie ramybę, kurios ji palinkėjo visoms susirinkimo narėms. Buvo pereinama į tikrai prieškalėdinę nuotaiką. V. Kerelytė paskaitė N. Mazalaitės "Kalėdų kelionė". I. Motekaitienė, akompanuojant M. Motekaičiui, pagiedojo viena ir kartu su susirinkusiomis keletą kalėdinių giesmių. Kvepėjo eglė šakutės ir ramiai degė žvakės ant kukliai paruoštų stalų, gi mintys skrido pas likusius Lietuvoje.

Baigėsi kalendoriniai metai, ir žengiam į naujus 1976-uosius metus su ryžtu dirbti, kad mūsų kraštas greičiau sulauktų laisvės ir likę Lietuvoje galėtų ramiai sėstis prie bendro Kūčių stalo.

Matymas geras, kai šokėjai šoka įstrižai scenai ir žiūrovų kėdžių eilėms.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPAVIMAS SCENOJE IR AIKŠTĖJE

Artinantis tautinių šokių ir dainų šventei, pravartu prisiminti keletas svarbių taisyklių, kurios paprastai yra užmiršamos dėl nežinojimo ar kitų priežasčių. Tos nedovanotinos režisieriaus klaidos pasitaiko ne tik mėgėjų, bet ir profesionalų džiūjų kino teatrų pastatymuose.

Tik viena moteris gubernatorė

Dar niekad JAV-ių istorijoje jokia didesnė partija nenominavo moters į prezidentus. Šiuo metu Š. Amerikoje yra 18 moterų narių Atstovų rūmuose, nei vienos senate, 610 įvairių valstijų legislatūrose, 93, kurios yra merės miestų su gyventojų skaičiumi daugiau kaip 30,000 ir tik viena vienintelė Ella Grasso iš Connecticut, kuri yra gubernatorė.

Sugrįžta valgomieji kambariai

Valgomieji kambariai vėl atgimsta. Daugeli metų JAV-ėse verčiantis su mažais "valgomaistais plotais" ar visai be jokio valgomojo kambario, dabar namų ir butų statytojai vis daugiau gauna pareiškimų, kad amerikiečių šeima nori atskiro kambario, kur ji galėtų ramiai atsėsti ir pavalgyti.

Amerikiečiai užaugino visę kartą vaikų, kurie valgydavo prie televizijos ar virėjuvėje prie bufeto. Dabar gi vėl grįžtama prie tradicinio šeimos susibūrimo — prie valgomojo stalo.

Aleksandra Bačelienė išleido vyro monografiją

Brazilijos lietuvių bendruomenė, Akademinis sambūris ir Literatūros būrelis yra išleidę inž. Zenono Bačelio monografiją — Nerimo siela.

Putnamo seselių rėmėjų valdyba Chicagoje su seselėmis iš Putnamo. Iš kairės į dešinę sėdi: Z. Pūpienė, S. Endrijonienė, Kongregacijos vyresnioji ses. M. Margarita, D. Augienė, ses. Palmira, D. Varanekienė ir G. Meliuviėnė. Stovi iš kairės į dešinę: M. Remienė, E. Abelkienė, P. Pūpius, B. Bežskienė, V. Cepaitienė, A. Vepštienė, O. Gradinskienė ir J. Dočkienė.

TIME PAGERBĖ TUZINĄ MOTERŲ

Dvylika amerikiečių buvo pagerbtos Time žurnalo kaip 1975 m. žymiausios moterys. Politinės figūros, kaip Betty Ford ir Connecticut gubernatorė Ella Grasso yra tame sąraše, taipgi viena šikagietė juodukė Mrs. Addie Wyatt.

Toks pažymėjimas dažnai skiriamas vienam individui ir parastai jis tenka (savaime aišku) vyrui. Pripažinimas yra duodamas "asmeniui arba grupei, kuri reikšmingiausiai pasireiškė metų įvykių gerovei".

Time žurnalas paaiškina, kodėl neatžymėjo vyro, nes "tai buvo susiaurinimo ir pakartotino įvertinimo metai".

"Tokioje atmosferoje" žurnale rašoma, "vadovai ne tiek vadovavo, kiek grobė".

Straičny taipgi komentuoja: "1975 m. moterų veržimas galiausiai kiekviena visuomenės sluoksni. Veržimasis subrendo aukščiau ideologijos į naują bendrą padėtį, o kartais visai nesąmoningai į pripažinimą. 1975 m. nebuvo tiek reikšmingi vienai moteriai, kiek moterų metai — nepaprastai daug įvairių moterų, pakeitusių savo gyvenimą, užėmusių naujus laukus, funkcionavusių visai kitokiu pripažinimo jausmu, garbe ir pasitikėjimu".

Time išsitarė, kad tarp vyrų buvo svarstomi Henry A. Kissinger, disidentas sovietų fizikas Andrei Sacharov, Egipto prez. Anwar Sadat ir Tong Hsiaoping, kuris išplaukė kaip tikrasis Kinijos valdovas.

JAUNAMARTĖ VIREJA

— Ką aš gausiu, jeigu taip virsiu kasdien? — droviai klausia jaunamartė.

— Mano gyvybės draudimą, — atsako jaunavedys.

Leidėja yra velionio našlė Aleksandra Bačelienė, kuri pati finansavo monografiją.

A. a. inž. Zenono Bačelio draugai, prieteliai, kolegos ir kiti jo artimieji bei norintieji šį leidinį gauti dovanai, jį gaus, prisijungę savo adresą Aleksandrai Bačelienė:

Rua Sabaza 402 apt. 122 Sao Paulo, Brazil.

Po Konsularinio korpuso ponų klubo priėmimo Liet. Taut. namuose. Iš k. Liet. Moterų federacijos Chicagos klubo pirm. M. Marcinkienė, gen. kons. J. Daužvardienė (klubo parengimų vadovė) ir vokiečių konsulo žmona I. Kindlerienė (klubo pirm.). Nuotr. A. Plausinaičio

Leidiniai

EVANGELIZACIJOS ANTOLOGIJA

Kiek daug pastangų dedama, besiekiant surinkti kas geriausia įvairiose tautose ir įvairiose tikybose Kristaus mokslo sklaidimo metoduose, gali parodyti antologinis rinkinys: "Mission Trends No. 2. Evangelisation". Tai jau antras tomas, kurį redagavo buvusio Union teologinės seminarijos dekanas prof. G. H. Anderson ir tėvų paulistų viršininkas Th. F. S'ransky (išleido Paulist Press, New York'e, 1975 m., 279 psl., 2,95 dol.). Čia yra sudėti 22 esay's, išryškina evangelijos sklaidimo reikalą ir sėkmingiausius būdus, įvairių toje srityje pirmiausių nustatytus. Prįjungiami taip pat oficialūs pareiškimai katalikų ir kitų tikybų suvažiavimų Bangkok'e, Lausannoje, Romoje, Bukarešte ir Taizėje. Veikalas sudarytas didelėje ekumeninėje dviasioje, įdomus ne vien besidarbaujantiems misijose, bet visiems, kurie susirūpinę krikščionybės plitimui panaudoti moderniąsias kelių. Stipriai iškeliamas socialinis momentas, vietinių kultūrų pagerbimas ir derinimas prie jų, beskleidžiant krikščionybę.

Nelaimai išspausdintas ir D. E. MacInnis straipsnis: "A New Humanity in People's China", parašytas visišškai nekritiškai, sudarąs labai šališką propagandą Mao tse -tungui, klaidingai aukštinąs komunizmo humaniškumą, visai nesuminint slegiančios prispaudos komunistinėje diktatūroje. J. Pr.

RELIGINIŲ PROBLEMŲ AKIVAIZDOJ

Pažangus prof. R. E. Brown parašė knygą: "Biblical Reflections on Crises Facing the Church". Išleido Paulist Press New York'e, 1975 m., 118 psl., kaina 2 dol. 45 ct.

Autorius šia svarsto pačius jautriausius dabarties klausimus, ypač ryšium su ekumeninėmis pastangomis, siekiant krikščionių vienybės. Rašo apie mokslinį šv. Rašto tyrimą, teologijos naujas kryptis, moterų įsveitinimą kunigais, popiežiaus neklaidingumo tiesą, Marijos vietą krikščionybės mo'st'e.

Autorius, nors laikosi nuosakumo, bet gerokai s'ir'asi nuo tradicinių pažiūrų: visur gtingiasi remtis šv. Raštu, pagrindiniais katalikybės dėsniais. Knyga iš'eista vienuolių, turi bažnytinę aprobatą. Pats autorius — šv. Supicijaus vienuolis, buvo Vatikano patarėjas Krikščionių vienybės sekretoriatai. Pauliaus VI jis buvo paskirtas į Popiežišką komisiją, sudarytą iš 20 mo'st'e iškilusių asmenų. Dabar jis biblines studijas dėsto Union teologinėje seminarijoje New York'e. J. Pr.

LMKF atstovų suvažiavime 1975 m. spalio 4-5 dienomis li. tuvių Kultūros Židinyje New York'e. Iš kairės į dešinę: Chicagos klubo pirmininkė M. Marcinkienė, Aleksandra Mcrlarty-Daukantiene, P. Jurkus — "Darbininko" redaktorius, LMKF centro valdybos pirmininkė I. Banaitienė, M. Klivickienė — sekretorė ir J. Rutenis.

Mikasa Ivanauskaitė